

ویژگی‌های آخرت چیست؟ عالم پس از مرگ چه جور جایی است؟

Mentazer Mentazer

درک ویژگی‌های آخرت با استفاده از قانون نسبت

ما از طریق میل بی‌نهایت‌طلبی، قانون اندازه‌ها و نشانه‌هایی که در نفس‌مان وجود دارد، به این نتیجه رسیدیم که عالم آخرت باید وجود داشته باشد. اما اکنون مسئله اینجاست که درک ویژگی‌های آخرت برای ما که تا به حال آن‌را ندیده و تجربه‌ای از آن نداریم، چگونه ممکن است؟

شاید یکی از کارهایی که از مواجهه با آن فرار می‌کنیم، توضیح یک مفهوم برای یک کودک خردسال باشد. بچه‌ها به واسطه دانش، تجربه و اطلاعات محدودی که دارند، از وجود بسیاری از امور آگاه نیستند یا نسبت به آنها ذهنیت قبلی ندارند. به همین دلیل هم ما معمولاً هنگام توضیح دادن چیزی برای کودکان از روش مقایسه یا تشبیه استفاده می‌کنیم، اما این حالت تنها منحصر به بچه‌ها نیست. در واقع ما هم در اینجا در جایگاه کودکی قرار داریم که ذهنیتی از موضوع نداشته و برای شناخت ویژگی‌های آخرت چاره‌ای جز استفاده از تشبیه و مقایسه ندارد.

ما برای شناخت امور از عقل خود استفاده می‌کنیم و به واسطه محدودیت‌هایی که برای عقل وجود دارد، راهی به شناخت امور غیرمادی نداریم. در حقیقت ماهیت امور غیرمادی به گونه‌ای است که تمام زوایا و ابعادشان برای عقل ما آشکار نیست؛ در نتیجه با ابزار مادی و محدود خود نمی‌توانیم آنها را بشناسیم. ما به واسطه جسم مادی‌مان بیشتر با امور مادی در انس و ارتباط هستیم، اما گرایش‌هایی در درون ما وجود دارد که به جز از طریق غیرمادی قابل برطرف شدن نیستند و خبر از بُعد انسانی یا غیرمادی وجود ما می‌دهند.

Mentazer Mentazer

راه پی بردن به ویژگی‌های آخرت

در درس‌های گذشته آموختیم که نسبتی که بین جهان آخرت با دنیا وجود دارد، مانند نسبت دنیای ما با رحم مادر است. از طرفی هم ساختار جهان بر پایه قواعد دقیق ریاضی بنا شده؛ پس برای توصیف و شناخت ویژگی‌های آخرت کافیست که ویژگی‌ها و قابلیت‌های رحم مادر و رفتار جنین در این محیط را به خوبی بشناسیم و بدانیم که برای اعمال و رفتار جنین در رحم مادر معادلی وجود دارد که در واقع در رحم دنیا و نسبت به آخرت اتفاق می‌افتد. در حقیقت ما با دانستن همین قاعده‌ها می‌توانیم از ویژگی‌های آخرت خبر دار شویم، ویژگی‌هایی که قبلاً درکی از آن‌ها نداشتیم.

ما فقط به واسطه دانستن یک سری از قاعده‌ها و دیدن وجود بعضی از امیال و گرایش‌ها در وجودمان می‌توانیم مطمئن باشیم که از عالم آخرت به این عالم پا گذاشته‌ایم. مثل کسی که می‌داند نه ماه از عمرش را در رحم مادر خود سپری کرده اما قادر به توصیف ویژگی‌های آن نیست. در حقیقت صاحب ویژگی‌هاییست که جز از طریق بودن در رحم مادر نمی‌تواند آن‌ها را کسب کند، پس اطمینان دارد که مدت مشخصی را در آن مکان سپری کرده است. قاعدتاً با دیدن کودکی با دست و صورت شکلاتی که می‌خواهد باقی‌مانده شکلات را هم از دست ما بگیرد، رسیدن به این نتیجه که او قبلاً شکلات خورده، کار سختی نیست. به همین ترتیب با وجود گرایش‌هایی مثل میل بی‌نهایت‌طلبی که در عالم محدود ماده پاسخی برایش وجود ندارد، نه تنها مطمئنیم که آخرتی وجود دارد، بلکه می‌دانیم قبلاً بعد انسانی ما بخشی از آن بوده است.

زندگی جنین در رحم مادر و رابطه آن با دنیا درهای مختلفی از ویژگی‌های آخرت را برای ما باز می‌کند. ویژگی‌هایی که برخی از آن‌ها به تعریف خود آخرت اختصاص دارند، بعضی به رابطه آخرت با دنیا اشاره می‌کنند و بعضی هم لازمه داشتن یک زندگی راحت در آخرت هستند.

ویژگی‌های آخرت در ارتباط با دنیا

رحم مادر فضای بسیار کوچکی است که دنیا آن را احاطه کرده و به همین دلیل هم فاصله زمانی بسیار کمی با دنیا دارد. در حقیقت فاصله رحم تا دنیا تنها به اندازه یک زایمان است. پس از آن جنین به کلی از رحم خارج شده و تمام ابزار رشد و تغذیه‌اش در رحم ارزش و اعتبار خود را از دست می‌دهند. با ورود به دنیا جنین تنها از ابزاری استفاده می‌کند، که برای زندگی در محیط جدید خود و متناسب با شرایط زیستی آن ساخته است. دنیا به عنوان ملکوت جنین رحم را احاطه کرده و تمام انرژی، نیرو و غذای مورد نیاز جنین را تأمین می‌کند. به طوری که با مرگ مادر و قطع ارتباط جنین با دنیا زندگی جنین هم به شدت به خطر افتاده و در شرایط اضطراری قرار می‌گیرد.

در واقع دنیا عضو بسیار کوچکی از خود را به داخل رحم می‌فرستد، این جزء کوچک در رحم با تخمک (که خود عضوی از دنیاست) ترکیب شده و جنینی را تشکیل می‌دهد، که پس از طی مراحل رشد خود دوباره به دنیا برگشته و زندگی پیشرفته‌تری را در آن تجربه خواهد کرد. جنین پیوسته در رحم مادر در حال دریافت، رشد و شکل‌گیری است و برای او توفقی وجود ندارد. در نهایت هم هر چیزی که در دوران رحمی بر جنین گذشته است، با ورود او به دنیا مشخص و مجسم شده و جنین نمی‌تواند روند ابزارسازی و یا کیفیت زندگی خود در رحم را کتمان کند. در حقیقت ورود جنین به دنیا با حسابرسی او آغاز می‌شود و در صورت عدم مطابقت با شرایط دنیا دچار بیماری، نقص، عذاب، غصه و حسرت می‌شود.

آخرتی که به واسطه دنیا تعریف می‌شود

با دانستن رابطه میان رحم با دنیا و دنیا با آخرت و برقرار کردن تناظر میان این دو نسبت به راحتی می‌توانیم برخی از ویژگی‌های آخرت را متوجه شویم. در حقیقت دنیا هم در رابطه با آخرت مانند رحم بسیار کوچکی است که آخرت آن را احاطه کرده است. ما در واقع در حال حاضر هم در آخرت هستیم. انتقال ما به آخرت زمان مشخصی نداشته و هر لحظه ممکن است با مرگ به عالمی که دنیا را در بر گرفته منتقل شویم. با ورود به آخرت نه تنها دسترسی ما به رحم دنیا با داشتن قابلیت

سازندگی فوق‌العاده زیاد قطع می‌شود، بلکه امکاناتی مانند قوه حس، خیال، وهم و عقل را که زمانی ابزار رشد و تغذیه ما در رحم دنیا بودند هم از دست می‌دهیم. در حقیقت اعتبارات دنیا همگی ارزش خود را از دست می‌دهند و تنها چیزی برای ما می‌ماند که رنگ و بوی آخرت داشته و با شرایط زیستی عالم آخرت سازگار است. برای درک بهتر این موضوع می‌توانیم فردی را تصور کنیم که به کشور دیگری مهاجرت کرده است. دارایی‌های او، دانشی که در حوزه‌های مختلف دارد، اعتباری که در کشور خودش داشته، تنها زمانی در کشور جدید قابل استفاده‌اند که قابل ارائه و استفاده به زبان جدید بوده و با شرایط و قوانین این کشور مطابقت داشته باشند و در غیر این صورت هیچ ارزش و اعتباری ندارند.

از دیگر ویژگی‌های آخرت این است که به عنوان ملکوت دنیا دنیا را احاطه کرده است. تمام فعل و انفعالات دنیا، اتفاقاتی که در آن رقم می‌خورد، نیروها، حرکت‌ها و انرژی مورد نیاز آن از طریق برزخ و آخرت انجام می‌شود و همان‌طور که با نبود دنیا اصلاً مادری وجود ندارد که در رحم آن جنینی شکل گرفته و کامل شود، با نبود آخرت هم اصلاً دنیایی وجود نخواهد داشت. روح ما به عنوان بخشی از عالم آخرت به رحم دنیا فرستاده می‌شود؛ در رحم مادر ابزار لازم برای زندگی مادی در دنیای مادی را کسب کرده و وارد دنیا می‌شود، تا در دنیا و با توجه به قابلیت سازندگی این محیط به طور پیوسته رشد و تکامل خود را به انجام برساند و ابزار لازم برای زندگی نامحدود آخرتی خود را فراهم کند و پس از آن برای زندگی ابدی خود دوباره به عالم آخرت بازگردد. تمام اتفاقاتی که در رحم دنیا بر انسان گذشته است، با ورود او به آخرت مجسم شده و با معیارها و میزان‌های زندگی آخرتی سنجیده می‌شوند و انسان با دیدن آن‌چه با خود به همراه آورده و صورت و ساختاری که مطابق با اعمال و داشته‌هایش برای خود ساخته است، نمی‌تواند چیزی را کتمان کند.

تعریف و توصیف آخرت

جنینی که در رحم مادر قرار دارد، مانند فردی که به طور مادرزادی نابینا، ناشنوا و گنگ است، از دنیایی که در آن قرار دارد، درک درست و کاملی ندارد. در محیط کوچک و تنگ و تاریک رحم و درون کیسه‌ای پر از آب محدود شده و تنها ابزار و

امکاناتش یک جفت و یک بندناف است. جنین مدت نُه ماه را در رحم مادر به سر می‌برد که در مقایسه با عمری که در دنیا سپری خواهد کرد، ناچیز است. نه درکی از زیبایی آسمان در غروب دارد و نه رنگ‌ها، شکل‌ها و صداهای زیبایی اطرافش او را به وجد می‌آورند. همه چیز را با معیار و مقیاس آن‌چه در رحم دیده و در اختیار دارد، می‌سنجد؛ درحالی‌که با ورود به دنیا با محیطی بی‌نهایت وسیع‌تر، با عظمت‌تر و زیباتر مواجه می‌شود که از لحاظ ویژگی‌ها و امکانات با محیط داخل رحم قابل مقایسه نیست.

ما هم در دنیا درکی از ویژگی‌های آخرت و عظمت و وسعت این عالم نداریم. تنها می‌دانیم که با توجه به مقیاس رحم در برابر دنیا عالم آخرت از دنیایی که در آن زندگی می‌کنیم، میلیاردها برابر بزرگ‌تر و وسیع‌تر بوده و از امکانات و تجهیزات بی‌نهایت پیشرفته‌تری برخوردار است. مدت زمان محدود عمر ما در دنیا با زندگی ابدی، مستمر و جاودانه‌ای که در آخرت پیش رو داریم، قابل مقایسه نیست.

در حقیقت عالم آخرت عالمی حقیقی‌ست که به ابزار، امکانات و دارایی‌هایی متناسب با شرایط زیستی خود نیاز دارد. ورودی‌ها و خروجی‌های ما به محض ورود به عالم آخرت به طور دقیق، قاطع و فوری محاسبه می‌شوند و گرفتاری‌ها و مشکلاتی که از دنیا با خود برده‌ایم، به صورت نقص، درد، بیماری و یا حتی اندام اضافه در آخرت بروز می‌کنند. عالم آخرت عالم فعلیت است و قابلیت سازندگی و امکان جبران کمبودها و اختلال‌ها در آن بسیار ضعیف است. ما در آخرت تنها می‌توانیم از ابزاری استفاده کنیم که با ساختار و ویژگی‌های آخرت سازگاری دارند و در صورتی که این ابزار مناسب را با خود نبرده باشیم، بزرگی، پیشرفتگی و کامل‌تر بودن عالم آخرت نه تنها به سود ما نیست، بلکه باعث فقر، حسرت و گرفتاری بیشتری برای ما می‌شود. درست مانند دانش‌آموزی که با پایه ضعیف علمی برای تحصیل به مدرسه تیزهوشان رفته است، رفتن به این مدرسه علی‌رغم امکانات وسیع و پیشرفته‌ای که دارد، نه تنها به سود او نیست، بلکه باعث ناامیدی، عذاب و ایجاد حس سرخوردگی در او می‌شود.

برای درک عظمت آخرت کافی‌ست بدانیم که اگر تمام محبت و رحمتی که در دنیا وجود دارد، شامل یک درصد از رحمت خداوند شود، آخرت عالمی‌ست که با نود و نه درصد از رحمت خداوند اداره می‌شود. به همین نسبت هم مهربانی، عشق،

محبت، انس و صمیمیتی که در آخرت وجود دارد، نود و نه برابر کل دنیاست. البته این تفاوت تنها مربوط به محبت نمی‌شود، بلکه مفاهیم برزخ و آخرت هم نسبت به معادل دنیایی خود میلیاردها برابر بزرگتر و شگفت‌انگیزتر و یا در موارد عکس، سخت‌تر و عذاب‌آورترند.

لازمه داشتن یک زندگی راحت در آخرت

حالا که تا حدی با ویژگی‌های آخرت و خصوصیات آن آشنا شدیم، خوب است بدانیم که لازمه داشتن یک زندگی راحت در آخرت چیست؟ به عبارت دیگر ما باید در رحم دنیا چطور رفتار کنیم تا در آخرت دچار گرفتاری و عذاب نشده و از حداکثر امکانات و ویژگی‌های آخرت استفاده کنیم؟

همان‌طور که سلامت ما در هنگام تولد به دنیا به ابزارسازی درست ما در رحم مادر و دریافت خوراک مناسب و کافی در این مرحله بستگی دارد، شرایط ما در جهان آخرت هم به حرکات سالم و قوی و دریافت خوراک مناسب در دنیا بستگی دارد. در حقیقت داشتن آخرت قدرتمند بدون ساختن یک دنیای قدرتمند امکان‌پذیر نیست و ما باید بتوانیم از دنیا و دارایی‌های آن برای ساخت آخرت استفاده کنیم.

یک جنین برای حفظ سلامت خود و رسیدن به هدفی که دارد، باید بتواند دو موضوع را به خوبی مدیریت کند؛ اول این که بهترین مواد را از محیط رحم جذب کند و دوم این که در مرحله بعد مقداری از این جذب را به زندگی رحمی‌اش اختصاص داده و بیشتر آن را صرف حیات دنیایی‌اش کند. در حقیقت اگر جنین خلاف این قاعده عمل کند، زندگی خود را به خطر انداخته و حتی باعث نابودی زندگی خود خواهد شد. مثلاً اگر بیش از اندازه از جفت داخل رحم خون دریافت کند، یا مواد کمتری برای ابزارسازی دنیایی خود اختصاص دهد، ممکن است تا مرز سقط شدن پیش رفته و یا با نقص‌ها و معلولیت‌های فراوانی در دنیا مواجه شود.

چنین حالتی ممکن است برای ما هم در دنیا و در رابطه با آخرت اتفاق بیفتد؛ یعنی اگر نتوانیم بین زندگی دنیایی خود، نیازها و کمالات آن از یک طرف و نیازهای زندگی ابدی خود در آخرت از طرف دیگر، تعادل و توازنی برقرار کنیم، قافیه را باختیم. ما زمانی به موفقیت می‌رسیم که بتوانیم از ثروت و دارایی‌های دنیایی خود به اندازه‌ی نیازمان استفاده کرده و خود را هرچه بیشتر به امکانات لازم برای زندگی در آخرت مجهز کنیم.

سایر لازمه‌ها برای یک آخرت موفق

البته تنها مدیریت دارایی‌ها برای یک جنین کافی نیست؛ جنین برای موفق شدن چه در حیات جنینی خود و چه در ابزارسازی برای دنیا نیاز دارد تا در جای محکم و به دور از آسیبی لانه‌گزینی کند. جایی که آن را «قرار مکین» می‌نامیم. ما هم باید استقرار خود را در حرکت به سمت آخرت محکم کنیم. یعنی انتخاب‌ها، ارتباط‌ها، افکار و رفتار و به طور کلی سبک زندگی‌مان را طوری بچینیم، که دریافت‌های بعد انسانی‌مان دچار آسیب نشوند. در غیر این صورت حتی اگر به دنبال رشد هم باشیم، به نتیجه‌ای نخواهیم رسید؛ چون با نشناختن قرار مکین و هدف خلقت خود، استعدادهایمان را در مسیر اشتباهی صرف کرده و در نهایت هم به جایی که برای ما در نظر گرفته شده است، نمی‌رسیم.

ما در این مقاله گفتیم که شناخت ویژگی‌های آخرت برای ما که درکی از آن نداشته‌ایم، جز از راه تشبیه و مقایسه امکان‌پذیر نیست. سعی کردیم با بررسی نسبت بین رحم مادر با دنیا و رحم دنیا با آخرت، ویژگی‌های آخرت را تا حد امکان متوجه شویم. فهمیدیم که قاعده‌ی نسبت توصیفی از جهان آخرت، ویژگی‌های آخرت در ارتباط با دنیا و لازمه‌ی داشتن یک زندگی راحت در آخرت را برای ما روشن می‌کند؛ که البته ما در مجموعه مقالات بخش نسبت به هر یک از این روابط به‌طور جداگانه‌ای پرداخته‌ایم.

اگر شما هم با تفکر درباره‌ی نسبت میان رحم مادر، دنیا و عالم آخرت متوجه سایر ویژگی‌های آخرت شدید، خوشحال می‌شویم که آن‌ها را در بخش نظرات با ما در میان بگذارید.